

שאלה: עושים הולדת לבן שלי בגיל שלוש שבועיים לפני ל"ג בעומר. שערותיו גדולות, פרועות ומסובכות וקשה לסרק אותן. האם אני חייב לחכות עד ל"ג בעומר לפני שנעשה לו "חלאקה"?

תשובה: המנהג של "חלאקה" אינו מוזכר בחז"ל, ולא ברמב"ם ושולחן ערוך. הרבה נוהגים מנהג זה מפני הנאמר על האריז"ל מפי תלמידו המובהק ר' חיים ויטאל, ב"שער הכוונות" (ח"ב עמ' קצא):
"הרב יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל שהוליך את בנו הקטן שם [=הר מירון] עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה".

עוד לפני זה הזכיר בן דורו רדב"ז (שו"ת ח"ב סי' תרח) על אדם אחד שרצה לגלח שערות בנו ליד ציון קברו של שמואל הנביא, בירושלים. לא נאמר שם טעם למנהג זה.

מגדולי ירושלים חמשים שנה אחרי אריז"ל, היה רבי שמואל גרמיזן (מחבר שו"ת משפטי צדק) ושם בס' ע"ד כתב: "ואני לא ידעתי מה שורש מצוה יש להסתפר על קברי הצדיקים. והלא אפילו הביקור בבית הקברות על קברי הצדיקים איני יודע מה מצוה יש בדבר".

בימינו יש הרבה שאינם טורחים להגיע עד קבר רשב"י כדי לערוך תספורת להבן, אלא מבקשים מאיזה צדיק מפורסם הנמצא בשכונתם שיגזור השערות. חסידים מספרים כי הטעם לדבר הוא שמגלחים את כל הראש פרט למקום הפיאות. וכיון שבזה מתחילים המצוה של גידול פיאות יש בזה קדושה. חסידים אחרים מספרים מאיזה טעם ממתנינים עד גיל שלוש? כי המקרא מְשֹׁה אדם לעץ (דברים כ, יט). ובעץ פרי נצטוינו לא לאכול פירותיו עד עבור שלוש שנים. כך הילד, עד שיגיע לשלוש שנים אינו בבחינת מצוות.

ברור כי כל הטעמים האלו אינם מקוריים ושורשיים, אלא הומצאו בדורות אחרונים, אחרי שנהגו מנהג זה שנים רבות, בלי שנדע באמת מה טעם המנהג. ובאמת כל קהילות חוץ לארץ, בין אשכנזים ובין ספרדים, לא ידעו ממנהג זה עד בואם לארץ ישראל, שכאן כך נהגו.

לכן אני אומר, אם יש אי-נוחות לילד משערותיו המגודלות ומסובכות, במיוחד בימות הקיץ, ובמיוחד שיש חשש מגידול כנים, אין להשתהות כלל. מותר לגלח את שערותיו מתי שנוח לכם.

ובענין אבלות ישראל על תלמידי רבי עקיבא, אין הילד חייב בזה. אבלות זו אינה דאורייתא ולא מדרבנן, אלא מנהג בן כמה מאות שנים. והילד טרם הגיע לשנות חינוך שיבין במה מדובר.